

K a n c z l e r Gyula

Külföldön dolgozó oktatóink és a magyar oktatási rendszer
elemzése

A vendégoktatók munkafeltételeiről szeretnék néhány szót szólni.

Mindenekelőtt mint elsőrendű problémát a megfelelő tankönyvek hiányát említeném. A jelenlegi állapoton valamilyen formában és nem is a távoli jövőben változtatni kell. Ehhez, úgy érzem, jelentős segítséget nyújthat az a módszertani munka, amely az idegenek magyar nyelvi oktatásával foglalkozik, s amelynek lényege, hogy a Nemzetközi Előkészítő Intézet legyen az a bázis, amellyel kapcsolatban állnak külföldön dolgozó lektoraink, munkatársaink, s amelyhez kapcsolódnak akkor is, ha hazatérnek és itthon kezdik meg tevékenységüket.

A másik kérdéscsoport, amelyről szólni szeretnék, az a vizsgálat, amely a magyar oktatási rendszerben az MSZMP X. Kongresszusának határozata alapján megindult.

A jelenlegi munka lényegében úgy folyik, hogy létrejöttek olyan témabizottságok, amelyek az oktatás vertikális rendszere szerint vizsgálják a magyaroktatás helyzetét, gondjait, problémáit és ellentmondásait, így az alsófokú, a középfokú és a felsőoktatás, valamint a végzett szakemberek továbbképzése a vertikális oktatás fő csomópontjai. Másrészt létrejöttek olyan témabizottságok, amelyek nagy átfogó kérdések vizsgálatára kaptak megbízást, mint pl. a tudományos és technikai forradalom várható hatása a magyar közoktatásra és a magyar népgazdaságra; vagy az elkövetkezendő 15 évre szóló szakemberszükségleti terv elkészítésének megalapozása, az ehhez szükséges anyagi eszközök előrejelzése, prognózisának összeállítása. Emellett számtalan közéleti személyiséget és a közoktatás számos dolgozóját kérték fel, hogy mondjon véleményt ezekről a kérdésekről, így egyetemi tanárokat, írókat, költőket, politikusokat, a gyakorlati pedagógiában tevékenykedőket, és az élet egyéb szférájában dolgozókat. Ez a módszer is bizonyítja, hogy a párt ezt a kérdést nem

valamilyen szűk szakmai kérdésként kívánja vizsgálni, hanem abból indul ki, hogy a magyar oktatási rendszer továbbfejlesztése az elkövetkezendő 15 esztendőben osztársadalmi ügy hazánkban, az egész társadalom életét, fejlődését, boldogulását, gazdagodását elősegítő kérdés. Azok az okok, amelyek ennek a kérdésnek a napi-rendre tűzését indokolták, már számtalan helyen magyarázatot kaptak, úgy érzem, ismételni nem szükséges. A munka eddigi eredménye alapján elérkezünk ahhoz, hogy elkészül a magyar közoktatási rendszer kritikai elemzése. És ma már ezek a bizottságok, akár a vertikális rendszerben felépült bizottságok, akár téma szerint működő bizottságok, elkészítették a maguk részjelentéseit, amely részjelentések folyamatosan kerülnek a vezető pártszervek elé megtárgyalásra, megvitatásra.

Napokkal ezelőtt tárgyalta a Központi Bizottság mellett működő Agitációs és Propaganda Bizottság pl. a magyar felsőoktatás helyzetéről készült elemzést, és mutatott rá bizonyos kérdésekre, amelyek a további vizsgálódás elmélyítését fogják eredményezni.

Úgy véljük, hogy ez elkövetkezendő időben megismerkedünk különböző rétegek véleményével e kritikai elemzés értékét illetően, és az oktatási rendszer mai helyzetéről, ellentmondásairól, eredményeiről és hibáiról szóló kritikai elemzés rövidesen a Párt Központi Bizottsága elé kerül. Ezt követi majd az a második szakasz, amikor a kritikai elemző munka eredményeképpen megszületett javaslatok figyelembevételével, a további vizsgálódások elvégzése útján a konkrét intézkedések kidolgozására kerül sor. Azoknak az intézkedéseknek a megfogalmazására, amellyel, úgy véljük, az elkövetkezendő 15-20 év oktatáspolitikáját megalapozhatjuk. Ebben a feladatban, úgy érzem, hogy a külföldön dolgozó lektorokra, tanárookra nagy felelősség hárul. Feladatuk kettős lesz: Mint magyar állampolgárokat, a magyar közoktatás, a magyar felsőoktatás dolgozóit kérjük önöket, hogy saját egyéni véleményüket adják át nekünk e kérdésekkel kapcsolatban, hogy mint bármelyik más pedagógus, egyetemi oktató véleményét, az Önök véleményét is figyelembe vegyük. A másik feladat, hogy nyújtsanak információt arról az oktatásról, arról az oktatási rendszerről, amelynek keretei között mint a magyar nyelv és kultúra terjesztői tevékenykednek. A munkának második szakaszához, amikor a jövő perspektívá-

Ját kell majd felvázolnunk a magyar valóság alapján, ugyancsak a külföldi tapasztalatok kellő időben történő jelzésével, információnyújtással tudnak hozzájárulni.

Két területet szeretnék még érinteni. Az egyik, hogy komplex összefüggésben, a különböző szinteket együtt vizsgálva szeretnénk az általános vizsgálódásból kiemelten foglalkozni a hazánkban folyó pedagógusképzéssel. Teljes vertikálításában, az egymásra épülés problémáitól kezdve a különböző szintek jelenlegi kapcsolódási problémáin át sok mindenben keresztülragva magunkat ezt a kérdést lényegében még e tanévben megkezdjük, s körülbelül két, két és fél év alatt, úgy érezzük, hogy eredményesen be is tudjuk fejezni.

A másik a hazánkban folyó idegen nyelvi oktatás problémája, amely az egyetemeken és főiskolákon, különböző szinteken és színvonalon folyik, amely nagyon sok esetben összefügg a tanárképzés komplex problémájával, de összefügg azzal is, hogy a népgazdaság különböző szférájából újabb és újabb igények jelentkeznek olyan munkaerők iránt, akik kitűnően bírják valamelyik idegen nyelvet. Nemcsak az IBUSZ, nemcsak a kutatóintézetek, hanem számtalan más területe is igényli ezt a népgazdaságnak.

Nem valószínű, hogy ötéves egyetemi képzés formájában kell megoldanunk ezt a problémát. De hogyan oldjuk meg? Erre a kérdésre kell keresnünk választ, s azt hiszem, hogy az elkövetkezendő 1-2 év kollektív munkája, a szakemberek segítségével megfelelő eredményt hoz majd. Ugyanilyen probléma a testvérországok nyelvének oktatása, akikkel együtt élünk itt a Duna-medencében. Úgy gondoljuk, hogy ezen a területen is van tennivalónk, vannak még lehetőségeink, amelyeket a jövőben ki lehet és kell használnunk.

Ezek és más kérdések azok, amelyek a Művelődésügyi Minisztérium vezetőségét, az ott dolgozókat, az intézményeinkben dolgozó oktatókat foglalkoztatják, mert ezek ma már társadalmilag megoldásra érett kérdések.